

Rusthoeve zoekt samenwerking met marktpartijen

'Specifieke waarde voor zuidwestelijke regio'

Praktijkonderzoekbedrijven zijn niet meer weg te denken uit de Nederlandse akkerbouw. Wat betekenen ze voor de sector? Akker neemt een kijkje in de keuken van de proefboerderijen. In dit nummer Proefboerderij Rusthoeve in Colijnsplaat (ZL). Een kenniscentrum met specifieke waarde voor het Zuidwesten én met een grensoverschrijdend karakter.

Proefboerderij Rusthoeve is gevestigd op Noord-Beveland, aan de voet van de Zeelandbrug in Colijnsplaat. Het kenniscentrum ondersteunt onderzoek en demonstraties in alle akkerbouwgewassen in het Zuidwesten op het gebied van rassen, bemesting en ziektebestrijding. Sinds enkele jaren vormt ook onderzoek van nieuwe innovatieve technieken, zoals GPS, sensing en drones, een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden. Ook verzorgt Rusthoeve de

aanleg en het onderhoud van proefvelden voor derden door Nederland. Het bedrijf heeft een oppervlakte van 100 hectare en er werken vijf mensen in vaste dienst.

De proefboerderij is sinds het jaar 2000 een geprivatiseerd bedrijf. Het wordt bestuurd door een onafhankelijke stichting, waarvan de bestuursleden afkomstig zijn van ZLTO. Met het afstoten van de proefboerderijen door de overheid, in de jaren negentig, heeft de landbouworganisatie zich vanaf

het begin sterk gemaakt om een platform voor kennisoverdracht in het Zuidwesten te behouden, zegt bedrijfsleider Sam de Vlieger. Ook coöperatie CZAV is actief betrokken bij het in stand houden van Rusthoeve, door samen met het proefbedrijf nieuwe middelen en technieken over te brengen op zijn leden en het mede-organiseren van open dagen. De meer marktgerichte ontwikkelingen in de landbouw vragen ook om een meer ketengeoriënteerde manier van

Proefboerderij Rusthoeve heeft een specifieke waarde voor de zuidwestelijke regio, maar ook een grensoverschrijdend karakter.

Bedrijfsleider Sam de Vlieger: „Ik heb de wens om ook het fruitteeltonderzoek naar Rusthoeve te halen. De fruitteelt mag eigenlijk niet in ons onderzoekpakket ontbreken.“

Copyright foto

samenwerken, vertelt de bedrijfsleider. Rusthoeve heeft dit vorm gegeven door intensieve samenwerking op het gebied van uien- en vlasonderzoek. „Voor uienonderzoek zijn we enkele jaren geleden gestart met het Uien Innovatie en Kenniscentrum (UIKC), een samenwerkingsverband van Rusthoeve en DLV Plant. Voor vlas werken we samen met het Belgische onderzoeksstation Inagro en het Franse Arvalis. Die samenwerking is mede ontstaan omdat het areaal vlas hier beperkt is, waardoor het financieel lastig is op eigen houtje onderzoek te doen”, legt De Vlieger uit.

Paardenbloementeelt

Maar niet alleen wat onderzoek naar vlas betreft, werkt het agrarisch kenniscentrum samen met buitenlandse partners. Rusthoeve participeert ook in grensoverschrijdende projecten op het gebied van de biobased economy. „Zo werken we samen met het Belgische onderzoeksinstituut ILVO in het project Drive4EU, om te kijken of we binnen Europa latex kunnen produceren uit de wortel van paardenbloemen”, vertelt De Vlieger. „Het project draait nu twee jaar. We zijn gestart met een onderzoek naar diverse teeltmethodieken en we zitten nu op het niveau dat de zaden beschikbaar komen voor de officiële teelt.”

Volgens de bedrijfsleider wordt er nu gedacht aan de inzaai van enkele hectaren paardenbloemen, voor de teelt van de wortelen. „Europa geeft grote prioriteit aan dit soort onderzoek. Latex is een belangrijk product. Het is een natuurlijk rubber dat wordt verwerkt in grotere rubberconstructies,

zoals vliegtuig- en trekkerbanden, omdat het beter warmte geleidt. Het is wereldwijd lastig rubber te produceren, dit is een probleem van geopolitieke aard. Europa vindt het belangrijk om hierin zelfvoorzienend te worden.”

Corebusiness

Maar de corebusiness van Proefboerderij Rusthoeve is en blijft onderzoek en demonstraties van typisch zuidwestelijke gewassen, zoals uien, vlas, graszaad, pootaardappelen en de laatste jaren ook peen. In de uien wordt samen met het UIKC intensief onderzoek gedaan naar rassen, onkruidbestrijding, schimmelbestrijding en verschillende bemestingsstrategieën. Een belangrijk jaarlijks onderzoek voor rassen voor het uitgeven van de rassenlijst. Ook vindt er elke laatste donderdag van augustus de uierendag plaats, waarin alle grote kwekers en verwerkers participeren, aldus De Vlieger. „Hoewel de Flevopolders het Zuidwesten in areaal uien hebben overtroffen, is de kwaliteit van de Zeeuwse ui nog steeds aansprekend. Daar gaat veel onderzoek met de grote kwekers en verwerkers in zitten. Daarnaast hebben we hier het grote voordeel van de havens, waardoor de logistiek van de uien gewaarborgd is.”

Vlas en graszaad

Rusthoeve is het enige proefbedrijf in Nederland dat onderzoek doet naar vlas en graszaad. Vlas is een belangrijk product voor het Zuidwesten en gaat een steeds belangrijker rol spelen in de vergroening, zegt De Vlieger. „Het mooie van vlas is

dat vrijwel het hele product tot duurzame materialen is te verwerken. Van linnen wordt textiel gemaakt, het afval (‘klodders’) kan worden verwerkt tot bouwmaterialen.” Het doel van de proeven met vlas is om op het gebied van groeiregulatie, onkruid- en schimmelbestrijding nieuwe middelen toegelaten te krijgen. „Zoals gezegd werken wij hierin nauw samen met Inagro en Arvalis. In Nederland wordt circa 2.500 hectare vlas geteeld, in België circa 10.000 hectare en in Frankrijk circa 80.000 hectare. Wil je geld loskrijgen om onderzoek te doen, dan heb je de slagkracht van België en Frankrijk nodig. Meer geld leidt tot meer kennis, waardoor we meer kunnen betekenen voor bijvoorbeeld de grotere chemiebedrijven.” De proefboerderij vormt sinds 2009 samen met DLV Plant het Graszaad Expertisecentrum. Graszaad gedijt goed in Zeeland, vanwege de goede klimatologische omstandigheden van de kustprovincie. Met het wegvallen van de productschappen zijn de gezamenlijke kwekers en verwerkers een belangrijke opdrachtgever geworden. De Vlieger: „Deze partijen blijven geld doneren voor onderzoek naar de kwaliteit en productiviteit van graszaad. Het gaat hier onder meer om onderzoek naar en screening van ▶

Proeven bij Proefboerderij Rusthoeve

Granen

Het onderzoek in de granen richt zich op het verhogen van de opbrengst door middel van bemestingsstrategieën, groeiregulatie en ziektebestrijding. Dit gebeurt onder andere door verschillende meststoffen met elkaar te vergelijken. Ook worden jaarlijks nieuwe rassen gescreend en worden verschillende schimmelbestrijdingsstrategieën met elkaar vergeleken.

Pootaardappelen

In pootaardappelen vindt veel onderzoek plaats naar diverse bemestingsstrategieën. Hierbij wordt gekeken naar alternatieven voor traditionele kunstmest, zoals dierlijke meststoffen, Fertex, Fertraat en granulaatmeststoffen. Naast alternatieve bemestingen wordt ook bestudeerd of er met satellieten plaats specifiek kan worden bemest. Verder worden samen met studenten van het Edudelta College in Goes monsters van pootaardappelen verzameld. Daarbij wordt gekeken of specifieke teeltmethoden en bewaring door de teler invloed hebben op het verdere groeiverloop en de ontwikkeling van aardappelen.

Peen

In peen wordt, naast opbrengst en kwaliteit, onderzocht of de fractionering van zaaizaad invloed heeft op de gelijkmatigheid van kieming en ontwikkeling en wat dat voor gevolgen heeft voor de kwaliteit, homogeniteit en het tarrapercentage. Volgens De Vlieger blijkt uit onderzoek dat hierin veel mogelijk is.

Uien

Het UIKC doet onderzoek naar een breed spectrum van zaken, zoals ziekte- en onkruidbestrijding. Met name onderzoek naar grondgebonden ziekten neemt een belangrijke plaats in. Daarnaast vindt er op twee locaties rassenonderzoek plaats voor de uienteelt in Nederland. Hierbij zijn huidvastheid, hardheid, opbrengst en bewaarbaarheid van belang.

Vlas

In vlas wordt onderzoek gedaan naar diverse niveaus van stikstofbemesting, groeiregulatie en ziektebestrijding. Dat gebeurt in samenwerking met het Franse Arvalis in Ecardenville-la-Campagne en het Belgische onderzoeksstation Inagro in Rumbeke.

onkruidbestrijdingsmiddelen op verschillende onkruidgrassen als straatgras, ruwbeemdgras en duist.”

Pootaardappelacademie

Met de oprichting van de Pootaardappelacademie in het Zuidwesten is een grote wens van De Vlieger in vervulling gegaan. Steeds meer akkerbouwers telen hier pootaardappelen, vooral ook omdat er nog nauwelijks problemen met aaltjes zijn, legt hij uit. Op Rusthoeve wordt op circa 15 hectare proeven gedaan met bemesting, ziektebestrijding en luis- en virusbestrijding in de aardappelen. „De Pootaardappelacademie bestaat uit een club van meer dan zeventig actieve leden. We organiseren samen met ZLTO en DLV Plant bijeenkomsten, waar onderwerpen als teelt, bewaring en financiën aan de orde komen. Door inbreng van de leden kunnen we heel gericht onderzoek doen. Daarbij werken we samen met het Edudelta College in Goes, met studenten van het middelbaar agrarisch onderwijs. Dit is voor hen ook heel leerzaam. Zo slaan we meerdere vliegen in een klap.”

Ten slotte is de bedrijfsleider trots op Quality Carrots, een initiatief van Rusthoeve en DLV Plant. Dit platform onderzoekt of er mogelijkheden zijn om de kwaliteit van peen te verhogen. „Het leveren van kwaliteitspeen is topsport. Onderzoek naar het verbeteren van de kwaliteit vraagt inzet en betrokkenheid”, aldus De Vlieger. Hij hoopt dat het platform landelijke uitstraling krijgt, dus ook naar kwekers in de Zuiderzeepolders en de ZLTO-achterban in Brabant toe. „We willen op kleine schaal informatie en kennis verzamelen voor peentelers. Er is nog weinig onderzoek naar deze teelt gedaan. We willen met partners jaarlijks onderzoek en proeven doen, om samen te werken aan een goed renderend en kwalitatief product.”

Toekomstmogelijkheden

Sam de Vlieger ziet ook in de nabije toekomst een mooie rol voor Proefboerderij Rusthoeve weggelegd. ZLTO heeft onlangs het kantoor van het proefbedrijf gekocht om meer tussen haar leden te zitten. „De standsorganisatie wil ons helpen kennis binnen te halen die nodig is voor de land- en tuinbouw. Daarmee geeft ZLTO een stevig signaal af dat zij het belangrijk vindt dat kennis zich blijft ontwikkelen”, stelt de bedrijfsleider. „Met het wegvallen van de productschappen moet het geld voor onderzoek van de kwekers en verwerkers komen. Maar als je geld bij bedrijven weghaalt, komt de onafhankelijkheid van het onderzoek in de knel.”

Verder is de provincie Zeeland qua klimaat, grondsoort, logistiek en achterland een prima gebied om hoogwaardige akkerbouw in te bedrijven. In zo'n regio is en blijft onderzoek gewenst, stelt De Vlieger. „Er is hier wel behoefte aan een centrale mestopslag, zodat de akkerbouw kan blijven beschikken over voldoende organische mest. Rusthoeve zou hierin kunnen faciliteren door de nodige proeven te doen.”

Fruitteelt

Ten slotte pleit De Vlieger, zoon van een fruitteeler, voor de terugkeer van het fruitteeltonderzoek naar Zeeland. Dat is een van de wensen voor de komende jaren, besluit hij. „We hebben in Zeeland ooit een proefstation voor de fruitteelt gehad, maar dat is verdwenen naar Randwijk. Ik heb de ambitie om het fruitteeltonderzoek naar Rusthoeve te halen. Het Zuidwesten is een belangrijke regio voor de fruitteelt, met zijn vele zonne-uren en de vruchtbare klei- en zavelgronden. De fruitteelt mag eigenlijk niet in het onderzoekpakket van Rusthoeve ontbreken.” ■

Het onderzoek in de granen richt zich op het verhogen van de opbrengst door middel van bemestingsstrategieën, groeiregulatie en ziektebestrijding. „Dit gebeurt onder andere door verschillende meststoffen met elkaar te vergelijken”, zegt De Vlieger.

Copyright foto

‘Teelt nieuwe groene gewassen zeer interessant’

Medewerker Adrie Albregtse is sinds vorig jaar uitvoerder van de Biobased Innovations Garden op Proefboerderij Rusthoeve. In deze tuin zijn 64 bijzondere gewassen geplant, voor de teelt en verwaarding van nieuwe groene grondstoffen.

Binnen het project werkt Rusthoeve samen met DLV Plant, Impuls Zeeland, Wageningen UR en ZLTO. De bedoeling van de pilot is om de mogelijkheden van groene grondstoffen tastbaarder te maken. Daarvoor is op de proefboerderij een gewastuin en experimenteerterruimte aangelegd, met verschillende innovatieve gewassen.

Rusthoeve fungeert hiermee als kraamkamer voor biobased plantaardige ontwikkelingen, zegt Albregtse. „We slaan een brug tussen ondernemers, kennisinstellingen en de chemische industrie. We zien kansen voor vergroening van (kunst)meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong en andere inhoudsstoffen, zoals mineralen, vetzuren, eiwitten, vezels en suikers.”

Neem als voorbeeld het boerenwormkruid, vervolgt hij. Deze plant bevat een vluchtige olie, waarin de stof betathujon zit. Die kan worden gebruikt als insecticide. „Studenten van Hogeschool Zeeland hebben de stof uit de plant geraffineerd. Er wordt nu onderzocht of het middel daadwerkelijk werkt.”

Ook worden er diverse Andes-gewassen in de gewastuin verbouwd, zoals de zoete aardappel, quinoa en yacon. „Yacon is een dahlia-achtige knol, die inuline bevat, die mensen met suikerziekte als zoetstof mogen gebruiken. Quinoa kennen we allemaal als superfood. We hebben drie saponine-vrije rassen van Dutch Quinoa Group geteeld, die de groep op de Nederlandse markt wil zetten.”

Albregtse werkt al 35 jaar bij de proefboerderij. Hij vindt het een uitdaging om aan telers, onderzoekers, industrie en overheden te laten zien welke groene gewassen allemaal mogelijk zijn in Nederland. Het gaat daarbij niet alleen om exotische gewassen, maar ook om bijvoorbeeld spelt, teff, rogge, karwij en komijn, zegt hij.

„We hebben hier onlangs een bijeenkomst van ZLTO Noord-Beveland gehad. Er was tevens een kok aanwezig, die allerlei gerechten van groene gewassen uit de gewastuin heeft gemaakt. Dat was erg interessant.”

Copyright foto